

Andres Küng har med sin charmerande och gripande bok givit detta spirande utbyte draghjälp och inspiration. Och som Elmar Nyman säger: "Det spelar inte

så stor roll om Östersjön skiljer oss åt. I Roslep, Nuckö, Stockholm eller Vaxholm är vi alla omslutna av samma hav och himmel."

HARALD RIESENFELD:

En dröm om kyrkan

För snart femtio år sedan, under en guldålder för svensk teologi, utkom En bok om kyrkan, av svenska teologer (1942). Genom ämnesvalet låg den före sin tid i den protestantiska världen, och den som då var doktorand kommer ihåg vilket intryck den gjorde på dem som var unga i Svenska kyrkans tjänst eller förberedde sig för den tjänsten. Framstående bibelforskare, kyrkohistoriker och systematiker vid de båda teologiska fakulteterna och några kända namn ute i kyrkan, inalles 20 lärda personer, behandlade kyrkotanken i Nya testamentet, under reformationstiden och i den aktuella samtiden. Bland medarbetarna var Bo Giertz, som med sin bok Kristi kyrka (1939, 6:e uppl. 1975) hade varit med om att förbereda "kyrkväckelsen".

En ny bok om Kyrkan. Norma Bokförlag, Borås 1989

Ett nytt medvetande växte fram om vad kyrkan är och betyder i sin kontinuitet genom tiderna och i sin gränsöverskridande manifestation i tiden. Det var nya – eller

på nytt aktualiserade – insikter och utblickar, och de gav impulser till fortsatt teologiskt arbete (t ex i samlingsvolymen En bok om kyrkans ämbete, 1951).

Efter knappt femtio år hade det blivit tid för en ny positionsbestämning. Den företas i En ny bok om Kyrkan, till vilken 27 författare har bidragit. Det är tacknämligt att bearbetningen av kyrkotanken förs vidare, och det är intressant att iakttas skillnaderna. Den nu aktiva universitetsteologin finns, med ett undantag, inte längre med. Inte heller får boken substans av några mera djuplodande eller tidsomspännande kyrkohistoriska eller kyrkoteologiska undersökningar. Nämnas bör dock Carl Strandbergs Kyrkorätt och kyrkoidentitet, den välkände danske dogmatikeråldermannen Regin Prenters Kirke og stat och diakonihögskollärare Roald Flemestads Den norske kirke som en "statsfri sone". Pulsens i Svenska kyrkans aktuella befinnande tas i teologie doktorerna Kjell Peterssons och Dag Sandahls kritiskt iakttagande och rappt skrivna artiklar Kyrkan i en privatreligiös tid; försök till en lägesbeskrivning, resp Från Billing till Palmqvist.

Påfallande är den något närsynta begränsningen av de valda ämnena liksom av perspektiven i både tid och rum. Trots att ordet Kyrka nu oftare än för 50 år sedan stavas med stort K, har greppet om den universella kyrkans teologiska innebörd slappnat betänkligt. Mot detta svarar att tanken på kyrkan snarast tycks ge anledning till att uppmärksamma aktuella brister och till att slå fast hur det borde vara. Med gripande åskådlighet kommer detta till synes i Martin Lönnebos Avgörande frågor för kyrkan inför 2000-talet. Han hoppas på och ber om en kyrka som för framtiden skall kunna fylla sin funktion, slå vakt om tron, företräda en etik, utföra en andlig uppgift, värna om sin identitet. Vilken förändring har inte skett på 50 år? Nu talar en biskop om, in-

te vad kyrkan *är* och *gör*, utan vad den *måste vara* och *måste göra* — för att (åter?) bli kyrka. Självmedvetandet, även om vad en biskop är, har förflyktigats till önskingar och böner. Samtidigt som kyrkans insatser i ett nutida samhälle ter sig allt angelägnare — se därom Gudrun Hyltén-Cavallius engagerade Kampen om familjen.

Jämförelsen av de båda svenska samlingsverken om kyrkan ger anledning till en ofrånkomlig slutsats. Den evidenta skillnaden i kyrkotänkandet 1942 och 1989 ropar på allvarlig eftertanke i djuplodande längdsnitt genom de gångna århundradena. Var ligger de kyrkohistoriska och idéhistoriska orsakerna till kyrkomedvetandets upplösning i önske-
drömmar?

PER DAHL:

Har nyliberalen blivit östkustliberal?

Vissa böcker blir som fyrar, de drar till sig entusiastiska anhängarskaror, för vilka boken tycks förklara allt. Andra böcker utsår i stället andlig död och förvirring, i det att de rör till alla färdigtänkta scheman. Den mycket kände amerikanske filosofen Robert Nozick, professor vid Harvard, har nu skrivit en bok av var sort.

Robert Nozick: **The examined life. Philosophical meditations.** Simon and Schuster, New York 1989

Fyren hette Anarchy, state and utopia (översatt under titeln Anarki, stat och utopi). Den utkom för ett tiotal år sedan och blev den filosofiska nyliberalismens